

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Institut mezioborových studií Brno

Domácí násilí a jeho psychologický dopad na oběť

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce :

MUDr. Karel Moravec

Vypracoval :

Boris Novický

Brno 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Domácí násilí a jeho psychologický dopad na oběť“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

Sokolov, 18. října 2006

.....
Boris Novický

Poděkování

Děkuji panu MUDr. Karlovi Moravcovi a doc. Ing. Antonínovi Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Aleně, která mi poskytla morální podporu a pomoc v průběhu zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Boris Novický

OBSAH

Úvod	5
1. Zákonná úprava	7
1.1 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod, mezinárodněprávní normy	7
1.2 Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků – vybraná ustanovení	9
1.3 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplňků – vybraná ustanovení	11
1.4 Shrnutí	12
2. Obecné aspekty jevu	13
2.1 Výskyt domácího násilí, jeho typy, základní znaky poškození oběti	13
2.2 Fáze a formy domácího násilí	15
2.3 Cykličnost domácího násilí a jeho vysvětlení	16
2.4 Shrnutí	18
3. Stres a psychické trauma	19
3.1 Stres a psychické trauma	19
3.2 Vznik psychického traumatu	20
3.3 Důsledky psychického traumatu	21
3.4 Důsledky dlouhotrvající viktimizace a psychického traumatu	22
3.5 Shrnutí	23
4. Skutečný příběh Moniky B. – ze dne 01. března 2005	25
4.1 Pokračující příběh M. B. – ze dne 08. října 2005	31
4.2 Zlomový příběh M. B. – ze dne 08. prosince 2005	34
4.3 Shrnutí.	35
Závěr	37
Resumé	40
Anotace	42
Seznam použité literatury	43
Přílohy	44

1. Úvod

Různorodost spektra názorů, postojů je charakteristickým znakem každé společnosti. Domácí násilí bylo ještě v nedávné době v naší společnosti považováno za jev, který se nás dotýká jen okrajově. Mnoho obyvatel bylo přesvědčeno, že se vyskytuje jen v ojedinělých případech. V současné době po mnohých průzkumech se prokazuje, že ve skutečnosti tento zdánlivě okrajový problém je však mnohem vážnější. V tomto problému je rodina tím nejhlavnějším jevištěm pro ta nejkrutější dramata. Tato dramata jsou psána vlastním životním cyklem bez předem napsaného scénáře, kde silnější ubližují slabším.

Obecně lze označit domácí násilí jako chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Tento strach je určován prostřednictvím užití násilí, kterým násilný partner kontroluje chování druhého.

Definice domácího násilí je velmi složitá, kdy jedna z nich domácí násilí označuje jako: „Opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (manžel/manželka, druh/družka, dítě, rodič, prarodič). Jde o vědomou činnost, má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se pak zpravidla přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu.“

Násilí na ženách, kdy domácí násilí je do tohoto problému celosvětově zahrnuto je historicky i sociálně velmi hluboce zakořeněný problém ve všech zemích světa. Stále v různých společnostech převládá mínění, že je to jen privátní problém, do kterého stát, společnost, ani instituce nemají zasahovat. Vzhledem k tomu, že vztahy v takovýchto rodinách jsou pro orientaci nezúčastněných osob těžko pochopitelné a orientace je složitá, tak se raději ostatní do této situace nevměšují. Násilí v rodině je odsuzováno již dosti dlouho, ale přesto z těchto důvodů se jen málo případů dostane před soud.

V posledních letech se však celosvětově názor na domácí násilí změnil a je tímto uznán vstup státu do rodiny z důvodu domácího násilí jako vstup legitimní. Ponechání násilí v rodině bez povšimnutí a potrestání neumožňuje rovných vztahů mezi mužem a ženou a ve společnosti obecně. Má také vliv na výchovu a pozdější rodinný život dětí, vyrůstajících v takovýchto násilných vztazích.

Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že ve skutečnosti jde o násilí ve vzájemném vztahu mezi osobami. Tímto je vytvářen vztah závislosti oběti na agresorovi a je zaměřeno k získání moci agresora na oběti. Charakteristickým rysem domácího násilí je, že pro svou různou intenzitu a určitou trvalost těchto násilných aktů se tento způsob života postupně stává běžnou součástí. V České republice je domácí násilí nejčastěji kombinací fyzického násilí doprovázeného násilím psychickým.

Oblast odhalování, vyšetřování a dokazování, klade vysoké nároky na zúčastněné policejní složky, sociální pracovníky i nevládní organizace.

1. Zákonná úprava

Po politických změnách, které nastali událostmi v roce 1989 dochází v České republice k postupnému vytváření demokratického a právního státu.

Máme-li být právně přesní, je třeba poznamenat, že tato otázka není zcela přesně formulována, neboť proti domácímu násilí “nechrání” jeho oběti žádné ustanovení trestního zákona. Žádné ustanovení totiž neobsahuje ochranu, ale stanoví sankce pro pachatele toho trestného činu, kterého se dopustil, ale následně až po jeho spáchání.

Základní zákony v ČR vztahujících se k domácímu násilí:

► *Ústava ČR č.1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb., mezinárodně právní normy.*

► *Trestní zákon č.140/1961 Sb..*

► *Přestupkový zákon č.200/1990 Sb..*

1.1 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod, mezinárodně-právní normy

Ústava ČR č.1/1993 Sb., Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb. jako právní normy nejvyšší právní síly, které zakotvují základní práva a svobody a stanoví nejvýznamnější zásady, na kterých je náš právní řád postaven. Z velkého výčtu základních práv lze vzpomenout způsobilost každého mít práva, na život, nedotknutelnost osoby, nebýt podroben mučení ani krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu, právo nebýt podroben nuceným pracím nebo službám, právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jména.

V čl. I. Listiny jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti a právech. Základní práva a svobody se zaručují všem bez jakékoliv diskriminace. Listina jasně stanoví, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Stejně tak požívá této ochrany rodina a rodičovství, neboť podle článku 32 Listiny jsou rodina i rodičovství pod ochranou zákona. Též je zaručena zvláštní ochrana mladistvých a dětí. Z tohoto je patrné, že státu zde pramení povinnost chránit základní práva a svobody svých občanů (žen, mladistvých a dětí), kdy stát nemůže a nesmí tolerovat žádné případy porušování těchto základních práv a svobod. Tuto povinnost má stát i v případě, že k porušením této ochrany základních práv a svobod dochází v okruhu blízkých osob v rodině. Žádné násilí, tedy ani domácí násilí není soukromou záležitostí a proto i v těchto případech je plně odůvodněna legitimnost zásahu ze strany státu.

Za jedno z nejdůležitějších mezinárodně právních dokumentů v oblasti ochrany práv dítěte můžeme považovat Úmluvu o právech dítěte, kterou ČR ratifikovala v lednu roku 1991. Této úmluvě však předcházela zejména Ženevská deklarace práv dítěte z roku 1924, Deklarace práv dítěte přijatá OSN v roce 1959. Z obecných úprav též Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966. Mezi další mezinárodněprávní normy lze považovat Úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 182, která vstoupila v platnost pro ČR 19. června 2002, týkající se zákazu nejhorších forem dětské práce. Ve vztahu k ochraně dětí před únosy lze považovat Úmluvu o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů přijatou ze dne 25. 10. 1980 v ČR jako sdělení MZV č.34/1998 Sb., a Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení ze dne 29.05.1993 v ČR jako sdělení MZV č.43/2000Sb. m. s.. Mezi významné dokumenty přijaté Radou Evropy lze zařadit zejména Evropskou sociální chartu přijatou dne 18.10.1961 a Evropskou úmluvu o osvojení dětí přijatou dne 24.04.1967¹.

¹ ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 156 s.

1.2 Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků – vybraná ustanovení

Trestní zákon č.140/1961 Sb. obsahuje jediné ustanovení ve znění § 215a), které je považováno za právní postih pachatele deliktu charakteru domácího násilí. Náš trestní zákon do současné doby stále nezná pojmy „domácí násilí“ či „násilí mezi blízkými osobami“, nejsou ani obsaženy ve výkladovém ustanovení § 89 či jiných ustanovení v obecné části trestního zákona. Do ustanovení § 89 odst.8, kde je pojmově vymezena „osoba blízká“ se po dlouhých útrapách vložilo slůvko „partner“ v účinnosti od 01. července 2006. Z tohoto je patrné, že domácí násilí není postaveno na stejnou úroveň ostatních delikventního chování. Proto je do současné doby možno toto jednání domácího násilí posuzovat podle dosud existujících ustanovení trestního zákona. Tyto ustanovení chrání především fyzickou a duševní integritu osob.

Přehled trestných činů, kterých se agresori v rámci domácího násilí dopouštějí:

§ 197a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

§ 202 Výtržnictví

§ 213 Zanedbání povinné výživy

§ 215 Týrání svěřené osoby²

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu

§ 215a Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě³

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků

³ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu

§ 216 Únos

§ 221,222 Ublížení na zdraví

§ 225 Rvačka

§ 235 Vydírání

§ 238 Porušování domovní svobody

§ 241 Znásilnění

§ 242 Pohlavní zneužívání

§ 249a Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru

§ 257 Poškozování cizí věci

U většiny případů týkajících se domácího násilí pro zahájení trestního stíhání a pokračování v něm podle § 163a trestního řádu je velmi důležitá jedna podmínka od poškozené osoby a to dát výslovný souhlas k tomuto trestnímu stíhání. Po poučení je osoba oprávněna podle § 100 odst. 2 trestního zákona odepřít výpověď. Pachatel velmi často využívá ustanovení § 163a odst. 3 trestního řádu, podle kterého může být souhlas s trestním stíháním vzat kdykoliv zpět až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Proto je také v právní praxi toto ustanovení nazýváno též tzv. „vydírací paragraf“. Na základě tohoto ustanovení je oběť domácího násilí nezdědka podrobena systematickému nátlaku a vydírání ze strany pachatele směřující ke zpět vzetí jejího souhlasu s trestním stíháním. Vzhledem k tomu, že tento stav může trvat poměrně dlouhou dobu a to i v souvislosti s relativně časově zdlouhavým soudním projednáváním věci. Je pak na místě položit si otázku zda oběť domácího násilí má vlastně správné podmínky k tomu, aby se sama mohla svobodně rozhodnout o svém dispozičním právu.

1.3 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplňků – vybraná ustanovení

Zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb. stejně tak jako trestní zákon č. 140/1960 Sb. nezná pojmy „domácí násilí“ či „násilí mezi blízkými osobami“. Tento zákon neobsahuje žádné speciální ustanovení vztahující se domácího násilí. Mnoho aktů domácího násilí je považováno v praxi jen za delikty menší společenské nebezpečnosti a jsou proto posuzovány jako přestupky. Vzhledem k tomu, že tyto páchané skutky jsou páchany dlouhodobě a opakovaně, tak zde můžeme hovořit o chronicky páchaných přestupcích. Velice často se stává, že pachatel chronicky páchaného domácího násilí „vyvázne“ pouze s menší pokutou. V této směsici neúplnosti a nedokonalosti právních norem stojí za povšimnutí i ta skutečnost, že v praxi vlastně dochází i k situacím, kdy akty domácího násilí jsou páchany opakovaně a vzhledem k menší nebezpečnosti činu pro společnost nejsou trestnými činy. Na rozdíl od trestního zákona neřeší zákon o přestupcích otázku recidivy přestupků. V současné době tedy není žádná platná právní norma, která by nabídla určitou možnost zohlednit tak opakované páchaní stejných přestupků v určitém a konkrétním časovém období jako trestný čin. Oběť pomoc uvnitř své vlastní rodiny nehledá, agresor si je pak tím jistější svou beztrestností⁴.

V souvislosti s domácím násilím připadá v úvahu zejména použití kvalifikace §§:

§ 49 zákona o přestupcích, který vymezuje skutkovou podstatu přestupku proti občanskému soužití.

§ 50 zákona o přestupcích, který vymezuje skutkovou podstatu přestupku proti majetku.

Stejně jako trestné činy, tak i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. b), c) a přestupky podle § 50 spáchané mezi blízkými osobami, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) patří mezi tzv. „návrhové přestupky“ a projednávají se jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka.

⁴ www.mver.cz

1.4 Shrnutí

V naší společnosti, která je založena na demokratických principech je jedním ze základních pilířů rodina. Vzhledem k tomu, že jedním z požadavků společnosti je zachování řádné funkce rodiny je velmi důležitá její ochrana.

V našem právním systému jak již bylo zmíněno v předchozí části chybí některé pojmy a to jak v trestním zákoně (definovat domácí násilí) či v trestním řádu, tak také v přestupkovém zákoně (recidiva přestupků). Změny jsou důležité pro konkrétní ochranu všech členů rodiny - základního pilíře společnosti. Je tedy nutno připomenout, že vzhledem ke stále zvyšujícímu se výskytu domácího násilí v naší společnosti je také vhodné reagovat na tuto situaci po stránce legislativy.

Reakce na legislativní situaci by byla vhodná ve smyslu ustanovení § 163 tr. řádu. Tedy úprava či vyjmutí všech možných trestných činů, pokud jsou spáchány ve spojitosti s domácím násilím z § 163 odst.1 tr. řádu ve vztahu k ochraně před domácím násilím. Neboť pachatel, který je vyšetřován na svobodě má možnost donutit oběť domácího násilí ke stažení souhlasu s trestním stíháním. U některých trestných činů reagovat přesným vymezením skutkové podstaty. Taktéž by nebylo marné rozhlédnout se u sousedních demokratických států, jak je řešeno domácí násilí a od těchto se vhodně poučit (pronásledování, zákaz pohybu či pobytu v domě či bytě na dobu určitou, omezení možnosti styku či přiblížení se k oběti, na určitou dobu či trvalý zákaz styku s dětmi). Změny by mohly přinést možné snížení trestné činnosti.

Vypořádat se s tímto druhem násilí nemůže být složité. Změny v trestním zákoně, které zákonodárny sbor prosadil v roce 2006 ve vztahu v diváckému násilí byly nutné, závažné a mnoho let se o těchto změnách jen a jen hovořilo. Nakonec však byly přijaty. Stejně tak je nutno prosadit určité změny ve vztahu k problematice domácího násilí.

2. Obecné aspekty jevu

Naše společnost po změnách, které nastaly po roce 1989 je nyní založena na principech demokratické společnosti stejně jako západní civilizace. Jedním z důležitých faktorů je rodina, která musí řádně fungovat a plnit svoji základní úlohu, aby mohla na těchto zdravých základech plnit svou funkci celá společnost.

V tomto směru lze pohlédnout již do historie, kdy mezi příslušníky různých kmenů docházelo ke krvavým obětováním lidí, obětovani však byli většinou neplnoprávní členové skupiny, zajatci, děti i zvířata. Obětování je doloženo v nejrůznějších kulturách a lze usoudit, že se jednalo o praktiku v této době velmi rozšířenou.

Ve světě antiky byla moc otce v rodině velmi silná a nazývala se „*patria potestas*“. Otec rozhodoval o tom zda své potomstvo bude žít či zemře, zda své dítě do rodiny přijme či ne a právo prodeje. Ke kontrole porodnosti ve staré Spartě sloužila např. Taygetska skála, ze které byly shazovány nechtěné či nemocné děti. Z tohoto je zřejmé, že ve světě antiky bylo dítě bezprávným subjektem a matka do tohoto rozhodování neměla právo zasahovat.

V současné době mnoho agresorů má pocit, že o své rodině může rozhodovat jen on sám a nedochází mu, že každý člen jeho rodiny má svá základní práva a svobody.

2.1 Výskyt domácího násilí, jeho typy, základní znaky poškození oběti

Pod pojmem domácí násilí se většinou rozumí stupňující se opakované násilí fyzické, psychické či sexuální povahy mezi manželi nebo partnery. Problém „domácího násilí“ však lze pojmut v jeho širším významu. Násilí v rodině totiž může mít různé konkrétní podoby: od týrání a zanedbávání dětí přes trýznění seniorů až po zmíněné psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou.

Násilí v rodině nebo mezi partnery je založeno na fyzickém napadání, psychickém týrání, lze hovořit o soustavném ponižování a "deptání" toho druhého, na sexuálním zneužívání či na kombinaci těchto prostředků. Pachatelem domácího násilí bývá obvykle muž i přes to, že domácího násilí se dopouští i ženy. Oběti sdílejí s pachatelem mnoho společného, jako jsou děti, okruh známých, majetek. Intimní vztahy, mezi přímými účastníky domácího násilí blokují ochotu oběti oznamovat věc a spolupracovat s policií a soudy.

Domácí násilí nemá vyhraněné místo svého výskytu, ale jde napříč celým sociálně demografickým spektrem. Znamená to, že se s ním můžeme setkat ve velmi různých rodinách. Není závislé na materiálním zázemí rodiny, vzdělání partnerů, ani na jejich profesi či víře. Domácí násilí má gradující vývoj, pokračuje se vzrůstající rafinovaností a krutostí vůči oběti. Pokud nepříjde z vnějšího prostředí pomoc či zásah, tak nepřestane.

Typy domácího násilí:

☛ násilí na dětech (je zapotřebí upozornit, že Světová zdravotnická organizace WHO považuje pasivní přítomnost dítěte při domácím násilí za psychické týrání),

☛ násilí na ženách,

☛ násilí na seniorech,

☛ násilí na zdravotně postižených,

☛ násilí na mužích.

Domácí násilí poškozují oběť v několika základních směrech, jako je např. zvýšená psychická zranitelnost, ztráta sebevědomí, ztráta životních iluzí, o které se opírá duševní stabilita, zvýšená psychická vulnerabilita (zranitelnost), pocit bezmoci, intenzivní pocit viny, sebeobviňování, nápadná oddanost vůči trýzniteli, emocionální labilita, vymizení radosti ze života, ztráta osobních perspektiv, získá nedůvěru ve vlastní síly, pocit vlastní nedostatečnosti, sebedestruktivní či depresivní ladění.

2.2 Fáze a formy domácího násilí

Domácí násilí je specifické hlavně tím, že se odehrává „*beze svědků*“. Jeho začátek je často zdoluhavý, pomalý a nenápadný. Postupem doby se opakuje a postupně také přibývá na své intenzitě. Oběť není často ani schopna se vůbec nějakým způsobem bránit, takovéto násilí převážně končí zraněním a mnohdy i smrtí.

V násilném vztahu se opakují tři fáze:

- ▶ láska – usmíření, klid, pozornosti násilného partnera ke své partnerce,
- ▶ naděje – jde o silný pocit, že se celá situace zlepší, že se násilný partner změní, snaha o vytěsnění „*ošklivých*“ zážitků s fixací „*dobrych*“ chvil,
- ▶ strach – psychický, fyzický nátlak má za cíl oběť pokořit a donutit, aby se chovala tak, jak si přeje násilník.

Cyklus násilí se opakuje ve stále kratších a kratších intervalech a pro oběť stále s větší razancí a brutalitou.

Objevuje se šest nejčastějších forem domácího násilí:

Fyzické – jde o počáteční strkání, tahání za vlasy, házení předmětů, později fackování, bití pěstmi, kopání, smýkání, pálení, ohrožování zbraní (nožem, střelnou zbraní).

Psychické – zahrnuje jak citové, tak i slovní týrání, zesměšňování na veřejnosti, shazování, ponižování. Mnohdy agresor vyhrožuje oběti, že skončí v „*blázinci*“, že je duševně nemocná, neschopná, hloupá, tlustá, atd. Neustále se snaží v tom druhém vzbuzovat strach, snaží se ho kontrolovat a pronásledovat. V některých případech budí oběť v noci či se snaží odepírat potravu atd. Snaží se oběť týrat výhrůžkami, že si *něco udělá*“, že zabije oběť či děti, nebo další rodinné příslušníky, zveřejněním nepříjemných faktů (např. intimní fotografie).

Sociální – v tomto případě jde o izolaci oběti ze sociálního prostředí, snaha zakázat styk s rodinou, přáteli, blokování telefonu, zamykání apod. Izolací si posiluje závislost oběti na agresorovi.

Ekonomické – jde především o zamezení možnosti oběti disponovat s finančními prostředky, či tyto legálně získat.

Sexuální – jedná se o všechny sexuální činy, které žena podstupuje nedobrovolně či s nechtí a jsou přesto vynucované.

2.3 Cykličnost domácího násilí a jeho vysvětlení⁵

Cykličnost násilí – jde o mezigenerační přenos násilí a je také považována za jeden z důležitých faktorů. Čím většího stupně násilí se rodiče dopouštějí na svých potomcích, tím je potom větší hrubost dětí vůči svým sourozencům. Čím je manžel hrubější ke své manželce, pak manželka je hrubější na své děti. I přes obecnost se stává, že agresor dopouštějící se násilí na svém partnerovi je ještě hrubější na své děti než jeho partner. Násilí, které je prožité v dětství i přes to, že má formu „*neškodného*“ zneužívání se pak opakuje o generaci později. Avšak míra uvedeného násilí je poté závislá jak na intenzitě, tak i délce trvání týrání a zneužívání.

Je třeba podotknout, že tyto poznatky jsou velmi často založeny na skutečných a známých případech a to hlavně těch, které vzbudili jistou oficiální pozornost a publicitu. V oboru domácího násilí existuje několik vysvětlení, která byla zformulována na základě empirických poznatků. Tyto vysvětlení jsou zaměřena na jedince jako takového – tzv. *vysvětlení psychopatologická*, na společenský kontext – tzv. *sociálně-kulturní* tzv. *ekologická vysvětlení*, nebo se jedná o vysvětlení *sociálně-interakční*.

⁵ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, 1. vyd. Praha: Grada, 1998, 113 s.

- **Psychopatologická vysvětlení** spojují neschopnost jedince kontrolovat impulsy k násilnému chování proti partnerům a dětem s hluboce zakořeněnými pocity nespokojenosti, hněvu a podrážděnosti. Tyto základní postoje bývají výsledkem vlastního prožívání a určitých vlastních zkušeností, které pak mají negativní vliv na schopnost vytváření normálních vztahů. Byly provedeny rozsáhlé empirické výzkumy, kdy bylo zjištěno, že lidé, kteří se dopouštějí násilí a zneužívání druhých jsou většinou lidé impulsivní, nezralí, se sklony k depresi a depresivnímu chování.

- **Sociálně-kulturní tzv. ekologická vysvětlení** jsou postavena na předpokladu, že lidské chování by mělo být posuzováno a studováno v širším kontextu. Odborná veřejnost tvrdí, že jak společenská tak i také ekonomická deprivace mění vysoce rizikové jedince s určitými předpoklady na pachatele týrání i zneužívání. Tento jedinec pro něhož jsou vypjaté a stresující situace těžko zvládnutelné, tak si násilím pomáhá situace zvládnout. Panuje však názor, že vlivem jak kulturních, společenských, tak i rodinných vlivů se mohou normální rodiče dopouštět násilí. Nezaměstnanost, omezená pracovní příležitost jsou posuzovány jako velmi stresující faktory, které mohou vést až k týrání a násilí. I přes to nelze předvídat kdo a kdy se bude dopouštět násilí, týrání či zneužívání.

- **Sociálně-interakční vysvětlení** jsou zaměřena na interakční procesy mezi rodičem a dítětem v konkrétním rodinném kontextu a také v kontextu větších sociálních struktur. Snahou odpovědět na otázku, proč se někteří rodiče vlastně dopouštějí násilí, týrání a zneužívání. Některé výzkumy opravdu ukázaly interakční rozdíly mezi rodinami, v nichž dochází k násilí, a těmi, kde k němu nedochází. Tyto rozdíly jsou i přes to, že oba druhy rodin mají podobné sociální zázemí. Důležitými rozdíly jsou vzájemné nenávistné chování, posilování tohoto chování, neúčinné tresty, negativní citové reakce a podrážděnost vůči dětem. S určitou dávkou jistoty lze tedy tvrdit, že násilí – ať už fyzické, sexuální či citové – je výsledkem interakce v rámci systému, v němž se málokdy nabízí jiné řešení či možnost vůbec násilí nějakým způsobem zabrzdit. Nejnovější poznatky pak ukazují, že násilí je zaznamenáváno ve vyvíjejícím se mozku a ten je zrcadlem vývoje.

2.4 Shrnutí

V této kapitole jsem se ohlédl za obecnými aspekty, výskytem, typy, fázemi i formami domácího násilí. Okrajově jsem se zmínil o jeho cykličnosti, neboť prožité násilí nosí každý jedinec ve svém vědomí či podvědomí. Toto má pak důsledky na chování daného jedince, který se často setkával s domácím násilím či byl jeho přímým účastníkem. Hovořil jsem v této kapitole o tom, že pachatelem tohoto delikventní chování je většinou muž, ale agresorem v pravém slova smyslu může být a bývá i žena. S domácím násilím se setkáváme ve velmi různých rodinách. Není závislé na materiálním zázemí rodiny, vzdělání partnerů, ani na jejich profesi či víře.

I přes tu skutečnost, že formy domácího násilí jsou fyzické, psychické, sociální, ekonomické či sexuální, tak důsledky tohoto násilí na obětech jsou děsivé, neboť jejich psychická zranitelnost, pocit bezmoci, labilita, ztráta životních iluzí apod. stojí k zamyšlení zda je nutné, takto týrat své nejbližší. Nebrat ohledy na nikoho ve svém okolí a prosazovat stále jen své cíle. Stojí za zamyšlení zda i nejbližší okolí těchto osob není lhostejné vůči těmto poznatkům. Ztráty, které mají oběti jsou opravdu děsivé, depresivní až sebedestruktivní, kdy mnohdy vedou až k sebevraždám.

Z těchto a mnoha dalších důvodů je nutné, aby se společnost nad tímto jevem pozastavila a snažila se pomoci těmto obětem. Vždyť oběťmi jsou občané naší vlasti a mnozí z nich mají být naši nástupci a pokračovatelé životem je nutno jim ukázat cestu zdravého rozumu a zdravého a plodného života.

3. Stres a psychické trauma

Snad každý z nás ve svém životě poznal nepříjemný zážitek, který se vryje nesmazatelně do paměti a provází nás v našich snech. V této kapitole se budeme zabývat vznikem stresu a jeho fázemi. Vznikem psychického traumatu, jeho podstatou a také jeho důsledky. V neposlední řadě dlouhodobou viktimizací.

3.1 Stres a psychické trauma

V případě prožívání popsaného jednání můžeme hovořit o traumatu. Co vlastně *trauma* je? Nejprve je vhodné zmínit a vymežit pojem co znamená „*stres*“. Vlastní pojem stresu není chápán v současné době jednotně. Poprvé jej popsal ve svém rozsáhlém díle z roku 1949 Hans SELYE (definice hovoří o nespecifické reakci organismu na jakoukoliv zátěž spočívající v mobilizování obranných mechanismů a energetických rezerv). Stres se projevuje v tzv. adaptačním syndromu, což je reakce na zátěž a probíhá ve třech fázích:

1. Fáze poplachová (alarmová): Náhlé narušení vnitřního prostředí organismu, které je doprovázeno silnou excitací (podrážděním), především sympatické soustavy a zvýšením sekrece hormonů dřeně nadledvinek.
2. Fáze resistance (odolnost): Adaptace na stres je maximální, organismus si na stresující faktor zvyká.
3. Fáze vyčerpání (exhauste): Získaná rezistence je nedostatečná, nadměrnou intenzitou stresu dochází k selhání adaptační a regulační schopnosti organismu⁶.

Definovat psychický stres je velmi nesnadné. Psychický stres svou interností snižuje jedinci schopnost vracet aktivační hladinu k předstresové nebo relaxační úrovni. S pojmem stres úzce souvisí anglický termín „*coping with*“ (zvládání), který zahrnuje racionální způsoby vyrovnávání se s psychickou zátěží a úzkostí, schopnost zvládat různé překážky. Vyjadřuje různou míru adaptability toho daného jedince, tedy jeho schopnost adaptovat se na různé změny podmínek.

⁶ VIZINOVÁ, D., PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie*, 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 158 s.

Slovo trauma pochází z řečtiny ze slova „*probodnout*“. V kontextu fyzického poranění se tedy jedná o poranění kůže, že něco dosud nedotčeného bylo jedním porušením. Tímto je vyjádřena určitá intenzita násilí s déletrvajícím následky pro daný organismus.

Z uvedeného fyzického traumatu se odvíjí pojem traumatu psychického: je to událost, která s podobnou mírou intenzity násilí protrhává určitou ochranou vrstvu, obklopující mysl jedince se stejnými dlouhodobými následky pro duševní zdraví⁷.

3.2 Vznik psychického traumatu

V podmínkách naší společnosti se převážně vyskytují následky psychického traumatu (dále jen trauma) nejčastěji v souvislosti s nehodou, železničním či důlním neštěstím, požárem znásilněním, sexuálním zneužitím, týráním, přepadením únosem, pokusem o vraždu nebo jinou podobnou násilnou trestnou činností. Uvedené trauma se netýká jen obětí, ale také náhodných svědků takových trestných činů.

Trauma vzniká působením jednoho extrémně stresujícího zážitku nebo dlouhotrvající stresující situace, které mají následující charakteristiky:

- 1) příčina je pro jedince vnější,
- 2) je pro něj extrémně děsivá,
- 3) znamená bezprostřední ohrožení života nebo tělesné integrity,
- 4) vytváří v jedinci pocit bezmocnosti.

Podstatou traumatu je, že působením vnějšího činitele jsou poničeny psychické a biologické adaptační mechanismy jedince. K tomu dojde tehdy, pokud vnitřní a vnější zdroje již nejsou schopny se vyrovnat s ohrožením. Děsivé zážitky tak zaplavují

⁷ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, 1. vyd. Praha: Grada, 1998, 113 s.

a paralyzují systém sebeobranu, ničí pocit vnitřní kontroly a kompetence a ve svých důsledcích mnohdy i důvěru ve smysl, řád a kontinuitu lidského života.

Traumatická reakce vzniká v okamžiku, kdy je vlastně člověku tváří v tvář extrémní hrůze, strachu znemožněna smysluplná akce. Člověk se pak ocitá ve stavu totální bezmoci, jde vlastně o reakci na bezmocnost. V takových případech, kdy již není možnost na určitou obranu, útok či útěk, dochází tak k dezorganizaci a traumatické události tak vyvolávají hluboké a trvalé změny v oblasti fyziologické, emoční i kognitivní.

Hovoříme-li, že prvním zásadním rysem traumatizující zkušenosti je neuniknutelnost, pak druhým rysem je její nepochopitelnost. Při orientaci ve světě se jedinec orientuje podle vytvořených kognitivních schémat, která mu pomohou chápat a následně adekvátně a účelně reagovat v různých životních situacích. Avšak pro extrémní situace neexistují či nejsou tato kognitivní schémata k dispozici z důvodu nadměrného fyziologického rozrušení. V těchto extrémních situacích nedokáže lidská mysl dát prožívanému smysl a ničí tedy možnost adaptace a neúnosně tak zvyšuje vnitřní aktivaci organismu.

Traumatickou zkušenost nemůže člověk asimilovat, protože by tím ohrozil základní představy, které má o světě a svém místě v něm. Kdy vnímá svět jako uspořádané, smysluplné a bezpečné místo, kde i on má své nezastupitelné místo⁸.

3.3 Důsledky psychického traumatu

Citlivost člověka vůči traumatické zkušenosti je různá, neboť je ovlivněn některými obecnými faktory. Patří k nim jak stupeň kognitivního rozvoje, míra schopnosti odolávat zátěži, tak i kvalita mezilidských vztahů a síť sociální podpory, předchozí traumatizující zkušenosti atd. Psychická zranitelnost či odolnost člověka je však dále závislá také na osobnostních a sociálních faktorech. Vše co člověk prožívá je

⁸ VIZINOVÁ, D., PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie*, 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 158 s.

relativní i extrémní trauma každý člověk hodnotí různě, proto pro každého člověka je význam a dopad jiný. Významný vliv na hodnocení traumatického zážitku má i kulturní prostředí, neboť v různých kulturách se také různě hledí na bolest, zranění, smrt, separaci či ztrátu. Proto stejně traumatizující zážitek má jiný dopad na jedince z jedné části světa než na jedince z jiné části. Lidé jiných etnik mohou být vůči určitému druhu traumatu odolnější a vůči jinému opět zranitelnější.

Prožíváním traumatické zkušenosti člověka ovládá pocit bezmocnosti – je tím narušeno ovládnutí, selhávají obranné schopnosti, později se dostaví pocit nedostatečné ochrany, rozpadu integrity osobnosti a akutní duševní bolesti při vybavení traumatizující události. Tato událost je pak v mysli postiženého jedince přehrávána opakovaně a reakce traumatického stresu se tak stává posttraumatickým stavem.

Forma posttraumatického stresového stavu závisí na charakteru týrání. Základní reakcí je neustálé připomínání si traumatizující události vryté do paměti, např. prostřednictvím určitých záblesků vzpomínek, které byly vyvolány určitými okolnostmi (flash-backs). Mohou se připomínat spontánně, ve snech, nočních můrách apod. Ve snaze překonat tyto zážitky se lidé snaží vyhnout se všemu, co jim tuto událost připomínají (místům, lidem i situacím). Dokonce může dojít k disociaci, která vymaže prožitý traumatický zážitek a vytvoří v mysli a paměti člověka díru⁹.

3.4 Důsledky dlouhotrvající viktimizace a psychického traumatu¹⁰

Viktimizace má mnoho různých podob, kdy během rozdílných časových úseků se může jednat o terorizování, pohrdání, izolování, záměrné ovlivňování i negativní, necitlivost (citové týrání a zanedbávání), bití, pálení, dušení (fyzické týrání), sexuální obtěžování, hrátky a pokusy o styk, trávení a umělé vytváření nemocí (Munshausenův syndrom).

⁹ VIZINOVÁ, D., PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie*, 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 158 s.

¹⁰ BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, 1. vyd. Praha: Grada, 1998, 113 s.

Na základě těchto mnohých faktorů trpí členové rodin vystavování viktimizaci disociací osobnosti a důsledky traumatických stresů. Stres je definován jako rovnováhu narušující událost, jež dočasně narušuje fungování a spouští řetězce přizpůsobivých či nepřizpůsobivých reakcí. Traumatický stres pak představuje stresující události takového rozsahu a významu, že zmíněné důsledky jsou zdrcující.

Traumatické stresy v rodinném násilí nejsou události jednorázové, nýbrž opakující se a postupem času také přibývající. Často jsou spojeny s dalšími součástmi procesu viktimizace jako jsou utajování, zlehčování, výhrůzkami a zapírání. Traumatický stres opakovaný je spojován s extrémními citovými reakcemi (těžké deprese, sebevražedné pokusy), kdy může dojít k zásadní disociaci (rozdělení) osobnosti.

U dětí takovýmito jednáním dochází k sebeobviňování, ke špatnému hodnocení sebe sama. Může také dojít k vzniku silného, trvalého a celkového přesvědčení, že hrubé chování, trestání a týrání zažívané v domácím prostředí je přesně to, jak svět zachází s dětmi.

3.5 Shrnutí

Dostat se do stresové situace není v našem životním stylu a konzumním způsobu života problém. Avšak být v neustálém stresu a trpět traumatickými stresy, pokud mi tyto způsobil blízký a milovaný člověk je bolestivé a skličující. Je možné si tedy položit otázku zda jsou tito lidé povinni vše trpět. Snažil jsem se v předchozí kapitole poukázat na mnohé problémy, které má člověk v přímém styku a při prožívání takovýchto životních traumatických zážitků. Každý člověk, který je tváří v tvář hrůze, kterou musí prožívat a nemá odhodlání, sílu ani možnosti se těmto krutostem bránit, pak ztrácí smysl svého života. Je psychicky velmi zranitelný, mívá těžké deprese, každý z nás „*lidí*“ tyto situace prožívá jiným způsobem, neboť jsme každý jedinečný. Jde ve skutečnosti o velmi široký problém, který by jsme se měli pokusit řešit. Problém se netýká jen uvedeným osob, ale celé společnosti.

Bud' me hrdi na to, že jsme „*lidé*“ a chovejme se jeden k druhému tak, jak chceme, aby se ostatní chovali k nám. Boj o holé přežití už přece vyhráli naši předkové. Mysleme také na druhé kolem sebe, jak asi prožívají svůj život za zavřenými dveřmi svých bytů.

4. Skutečný příběh Moniky B. – ze dne 01. března 2005

Rodinná anamnéza M. B.. Žila společně se svými rodiči ve spořádané domácnosti společně se třemi sourozenci. Rodiče je fyzicky netrestali, vychodila jen základní školu. Asi v 17 letech poznala svého manžela, který ji moc imponoval, byl velmi hodný, pozorný a choval se galantně. V této době bydlela u svých rodičů a asi po 4 měsících známosti sehnal současný manžel garsoniéru a začali se zde společně scházet. Asi po 5 měsících i společně bydlet. Poté otěhotněla, kdy své těhotenství prožívala velmi úzkostně, neboť toto bylo rizikové. V tomto období byla často nemocná i hospitalizována v nemocnici. Současný manžel na návštěvy chodil zřídka a krátce. Po narození syna se manžel o syna velmi dobře staral. Poté však byl nevěrný a začali všechny problémy.

Cituji z vyšetřovacího spisu ORSO-277/OK-2005 Protokol o výsledku svědka, poškozené M. B. ze dne 01. března 2006:

„... jsem 11 let vdaná, kdy jsme zpočátku měli vztah normální, ale asi před 8 lety začal být ke mně agresivní, to mohlo být v roce 1997. Sama bych mohla říci, že než jsem si manžela vzala, tak jsem se chodila společně se svými kamarády bavit na diskotéky a velmi ráda jsem tančila. Zpočátku v době, když jsme spolu začali bydlet to bylo dobré, ale když jsem přišla do jiného stavu, tak jsem měla problémy a stále jsem marodila. Nemohla jsem s ním mít pohlavní styk a on si to později začal vyhledávat jinde. Já jsem však musela být doma a vždy jsem mu musela říkat, kam jdu, kde jsem byla. Nejdříve jsem si o tom nic špatného nemyslela, avšak pak začal hrozně žárlit a nikam jsem nesměla, dokonce mi začal brát klíče, abych nemohla ven a když jsem se na něco ptala, tak mi hned dal facku. Po celou dobu co se takto u nás toto násilí stupňovalo, tak manžel byl pod vlivem drogy a to pervitinu, který měl v mrazáku. Já jsem v této době zjistila, že mi je pravděpodobně nevěrný a toto jsem mu začala vyčítat. Kdykoli jsem se snažila o této nevěře mluvit byl agresivní a začal mně jak slovně, tak i fyzicky napadat.

Poškozená si vložila hlavu do dlaní a asi na dvě minuty se odmlčela.

V této době stačilo když jsem se manžela zeptala proč pravidelně jednou týdně z pátku na sobotu spí mimo bydliště. Ihned po mé otázce mne začal nadávat, že se to týká jen jeho a já se nemám o to zajímat. Pak najednou vstal a dal mi facku, poté následovala další. Jelikož jsem cikánka, tak mi také u toho začal nadávat do cikánské děvky. Když nevěděl jak se má se mnou bavit, tak to končilo vždy podobně napadením slovním a poté i fyzickým. Takto jsem byla od něho pravidelně bita asi tak 4x do měsíce. Raději jsem tedy o těchto věcech s ním nemluvila. Když mně mlátil, tak rukama i přes hlavu a záda. Byla jsem samá modřina, ale bála jsem se něco říci, tak jsem raději o všem mlčela.

Poškozená se opět odmlčela, kdy se otočila směrem k oknu a bylo vidět, že není v psychické pohodě, kdy byly vidět, jak ztékají slzy po její tváři. Asi po dvou až třech minutách se opět otočila a vyprávěla svůj příběh dál.

Vzpomínám si, že asi před pěti lety přišel v sobotu domů a seděl v kuchyni, kde si loupal česnek. Prošla jsem kolem a on mně řízl nožem přes biceps pravé ruky (příloha obr. č.1). Rána byla dost hluboká a já jsem chtěla jet do nemocnice v Sokolově což mi zakázal a schoval všechny klíče od bytu s tím, že mně ošetří sám. Sice mně ošetřil, ale dlouho se to hojilo a měla jsem jizvu (příloha obr. č.2), přes ni jsem se pak nechala tetovat (příloha obr. č.2), aby to nikdo nepoznal. Dokonce si sehnal někde od někoho pistoli ráže 9 mm (příloha obr. č.3 a obr. č.4), se kterou mne několikrát napadl, že mě zabije a pak sebe. Také mi řekl, že pokud o něho uteču, tak si mně najde a nepřežiju to. Vím, že tato zbraň je schopná střelby, protože v době, když si ji sehnal tak jsme spolu byli za Sokolovem zbraň vyzkoušet a i já jsem si z ní 2x vystřelila.“ Konec citace.

Z chování agresora - manžela, který pravidelně jednou týdně a to z pátku na sobotu spal mimo svůj domov je patrné , že pokud se manželka začala zajímat o jeho zájmy mimo rodinu. Kde se zdržuje a vzhledem k tomu, že je manželkou podezříván z nevěry, tak není schopen z nadhledem danou situaci ohledně nevěry zvládnout. Pro sebe nezvyklou situaci není schopen řešit a kontrolovat své chování a své impulsy

k násilnému chování proti manželce. Toto s hluboce zakořeněnými pocity nespokojenosti, hněvu a podrážděnosti řeší slovním a poté i fyzickým napadením. Psychopatologické vysvětlení je viditelné již z chování agresora v uvedené situaci.

Ze strany oběti je viditelný nástup psychického stresu, který postupně přechází vlastní viktimizací v psychické trauma. Neustálé nadávky, ponižování, zákazy opouštět byt, rodiče, kamarádky, vyhrožování fyzickým násilím a vlastní fyzické napadení. Jmenovaná v těchto podmínkách zatajuje toto jednání před kamarádkami, rodiči apod.

„... asi před rokem a půl jsem se psychicky zhroutila, kdy jsem vůbec necítila své tělo, měla jsem velké bolesti žaludku, silné bolesti na hrudi. Z toho mně bolelo celé tělo a měla jsem pocity strachu ze smrti. Potom jsem šla k obvodnímu lékaři MUDr.CH., který mně poslal na veškerá možná interní vyšetření se závěrem, že jsem v pořádku. Pak se chtěl obvodní přesvědčit zda se nejedná o něco nervového původu. Samozřejmě jsem mu neřekla jaké věci se dějí u nás doma, protože jsem měla strach, že manžel splní své výhrůžky a kdo se postará o naše dva syny. Byla jsem v Sokolově na poliklinice u psycholožky, která mně doporučila psychiatricku MUDr. P. V dalším období jsem již tento tlak nevydržela a snědla jsem prášky, kdy jsem chtěla únik z tohoto života plného stresu a děsu řešit sebevraždou. Tak jsem se ocitla na psychiatrickém oddělení nemocnice v Ostrově nad Ohří. Zde jsem byla asi 14 dnů a užívala jsem pod dohledem lékařů nějaká antidepresiva.

Po uplynutí těch 14 dnů tam za mnou přijel manžel, kdy mi nadával, že se nestarám o domácnost a syny a já jsem ze strachu podepsala revers a odjela domů. Po několika dnech po mém návratu domů můj otec dostal infarkt. V době co byl v nemocnici tak jsem se za ním vypravila, ale manžel nechtěl, abych odešla z bytu, kdy svoji rodinu mám zde a nikam nepůjdu. Tohle se u nás nedalo takto vydržet, věděla jsem, že musím něco udělat, aby se to změnilo. Nevěděla jsem však co a jak.

Poškozená se chtěla napít, neboť z vyprávění svého strašného příběhu ji vyschlo v krku a nebyla schopna v určitých okamžicích dostat ze svého hrdla ani jedno slovo.

Potom jsem o svém problému mluvila se svoji kamarádkou a to mne přesvědčila, abych odjela na několik dní s ní mimo domov. Na tomto základě jsem se rozhodla utekla jsem z domova do Švýcarska, kde jsem byl 5 dnů. Po těchto dnech jsem si říkala jak jsou na tom děti a dále jsem doufala, že manžel se uklidní. Vždyť je na všechno teď sám a dříve byl na mě velice hodný a všímavý. Snad je u nás jen nějaká krize, která se dá přece nějak dobře vyřešit pro dobro celé naší rodiny. Když jsem se vrátila zpět ze Švýcarska do Sokolova, tak manžel mně přivítal strašně krásně, kdy bylo na něm vidět, že je velmi šťastný z mého návratu, mluvil o tom, jak mně má rád a je šťastný z mého návratu, neboť se těšili i děti. Vzpomínal na krásné chvíle, které jsme společně již za náš život prožili. Také mi první dny po mém návratu pomáhal s klukama, kdy doprovázel syna do školy a druhého do školky. Snažil se mi i v domácnosti pomoci. Také po mne nevyžadoval žádný sex, ale byl pozorný, pohládl mně i políbil, nic víc.“ Konec citace.

Z uvedené citace skutečného případu domácího násilí je viditelné, že se agresor chová tak jak jsou popsány fáze násilného vztahu v předchozí kapitole. Násilník je velmi rád z návratu své partnerky, kdy je určité období klidu v rodině, snaží se o různou pozornost (pohlazení, polibek), pomoc s dětmi, snaha zapojit se i při práci v domácnosti. Poté při další příležitosti se projevují jeho sklony k agresivnímu chování. Řešení pro něho nezvyklých situací vždy končí verbálním a poté i fyzickým útokem.

Ze strany oběti je patrné, že i přes všechny snahy urovnat rodinné poměry a zůstat v takovémto vztahu přináší jen psychické problémy, došlo k psychickému traumatu se všemi znaky jak jsou známy a popsány. Své obtíže popisuje tak, že vůbec necítila své vlastní tělo, měla, bolesti žaludku, bolesti na hrudi a z tohoto bolesti celého těla, měla pocity strachu ze smrti. M. B. uniká z tohoto problému mimo rodinu i stát, kde se snaží psychicky uklidnit. Nakonec byla hospitalizována na psychiatrickém oddělení, kde byla léčena pro svůj pokus o sebevraždu. Po návštěvě svého manžela má opět strach, jaké budou následky jejího odchodu z domova a hospitalizace na psychiatrickém oddělení, raději volí návrat do prostředí, které není zdravé, ale zná jej.

Oběť má obavy o finanční prostředky, snaží se chránit své děti a podstupuje tak další ponižování, verbální útoky, urážky a fyzické napadení. Oběť je neustále držena pod napětím a tlakem agresora, využívá její závislosti jak ekonomické, tak i citových ke společným dětem.

„... dnes jsem se kolem 01:00 hodiny probudila, vstala jsem a jelikož z tohoto týrání jsem již měla panickou hrůzu z toho co znovu přijde jsem šla ke dveřím a vyndala jsem ze zámku klíče, které jsem si schovala, abych mohla ráno pokud manžel odejde jít také ven. On mně totiž nechtěl bez svého svolení nikam pouštět. Tím, že jsem klíče vyndala a schovala, tak se mi velice ulevilo.

Z tohoto důvodu co mi manžel provádí se léčím na psychiatrii pro panickou poruchu, protože doktorka mi řekla, že to mám z prostředí ve kterém žiji. Klíče jsem potom schovala pod matraci svého syna v dětském pokoji. Manžel se probudil a šel na záchod, kdy si všiml, že nejsou klíče v zámku dveří. Pak to vše začalo...křičel kam jsem dala klíče...co mám zase v plánu. Šel ke klukům do pokoje, kdy jim nařídil, aby starší Vašík hlídal Davidka, kdy mu dal mobil a řekl, že i kdyby slyšel z ložnice cokoli, tak ať tam nechodí. Pak se vrátil a stále křičel...snažila jsem se mu vysvětlit, že jsem jen v beznaději, že nic nechci udělat ani odejít, kde jsou klíče to nevím...pak najednou vyndal nůž (příloha obr. č.1), roztrhal na mě pyžamo (příloha obr. č.5 a obr. č.6) a já byla celá nahá.

Poškozená se odmlčela a bylo vidět, jak jí celým tělem prochází třes ze strachu co bude následovat, pak začala vzlykat. Po několika minutách se uklidnila a pokračuje ve svém vzpomínání.

Potom mi najednou nožem začal uřezávat vlasy (příloha obr. č. 7), kdy mě stále urážel a pak se mi snažil strčit nůž (příloha obr. č.1), do rozkroku...pak mě zase nožem (příloha obr. č.1), mlátil do hlavy...znovu se vrátil do kuchyně a vzal si z mrazáku pervitin (příloha obr. č.8, obr. č.9 a obr. č.10) a pak šel k synům a řekl staršímu, že pokud nebudeme žít ať zavolá babičce a vše jim řekne.“ Konec citace.

Po zásahu Policie ČR byl manžel vzat do vazby pro spáchání několika trestných činů a oběť zůstala ve svém bydlišti. Oběť se starala o své děti a došlo k několika kontaktům od příbuzných manžela V. B., kdy M. B. byla neustále v psychickém tlaku, neboť rodinní příslušníci ovlivňovali oběť ve směru stažení trestního oznámení. Bylo nutné po jejich nátlaku M. B. přestěhovat. Přestěhování bylo provedeno do jiného města za pomoci sociálního odboru příslušného Městského úřadu. Několika týdenní odstěhování z místa bydliště vyvrcholilo nátlakem na M. B. ze strany rodiny manžela, kdy se dostavil bratr manžela. Tento tvrdil, že manžel se jí velice omlouvá, že neví co dělal, protože si vzal pervitin a pak už nic neví. Dále ji sliboval přes svého bratra, že se změní, přestane brát drogy a bude se k M. B. chovat stejně, jako když začínal jejich vztah.

Tlak vyvíjela i rodina oběti, kdy jí v tomto pro ni velmi vážném období života nikdo nevěřil, že by jí takto manžel verbálně i fyzicky napadal. Neboť si u rodičů nikdy nestěžovala apod. Děti se snažili na svou matku působit, že jejich otec bude zavřený ve vězení a už ho nikdy neuvidí apod.

M. B. se po těchto tlacích přestěhovala zpět do místa bydliště společně se svými dětmi a po dalších nátlacích všech rodinných příslušníků se rozhodla vyhovět všem těmto tlakům. I přes vynaložené úsilí zainteresovaných stran při hlavním líčení u Okresního soudu své tvrzení a trestní oznámení změnila v tom směru, že si vše vymyslela a její původní tvrzení se nezakládá na pravdě.

Rozsudek jménem republiky byl vyhlášen dne 30. června 2005 Okresním soudem, kdy byl V. B. odsouzen pro trestný čin vydírání dle § 235 odst. 1,2c) tr. zákona a pro trestný čin nedovoleného ozbrojování dle § 185 odst. 1 tr. zákona k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 let na zkušební dobu v trvání 36 měsíců. Z trestného činu podle § 215a odst.1,2b) tr. zákona byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm.a) tr. řádu.

Po vynesení rozsudku byl V. B. propuštěn na svobodu, kdy opět žil ve společné domácnosti s celou rodinou, tak jako předtím než jejich soužití vyvrcholilo v trestní oznámení a soudní řízení.

4.1 Pokračující příběh Moniky B. – ze dne 08. října 2005

Po skončení první události a návratu manžela docházela M. B. na pravidelné kontroly k MUDr.P., neboť psychologická diagnostika M. B. ukazuje na symptomy psychického traumatu. V této době užívala M. B. léky (Asentra 50mg-antidepresiva, Rivotril, Tisercin). Její návštěvy u lékaře byly pod důsledkem psychického traumatu, neboť se jí neustále vraceli vzpomínky na hrůzy, které prožila.

Příchodem dne 08. října 2005 se M. B. vrátili všechny vzpomínky na uplynulá léta, která prožila po boku svého manžela, spolu s hrůzným scénářem, který napsal sám život. Cítuji z vyšetřovacího spisu ORSO-1213/OK-2005 protokol o výsledku svědka, poškozené M. B. ze dne 08. října 2006:

„... seděli jsme v odpoledních hodinách s manželem u televize, kdy se ke mně naklonil s tím, že by chtěl sex. Já jsem však odmítla vzhledem k tomu, že užívám léky, ale on začal nadávat, že někoho mám. Já jsem ho odmítala, ale on se víc rozzuřil, kdy mě povalil na postel a zuřivě ze mě strhnul kraťasy a násilím mi roztáhl nohy. Jelikož jsem se snažila bránit, tak mne udeřil opakovaně do obličeje, jelikož je manžel silnější, tak jsem se neubránila. Pak si na mě lehl a zasunul úd do pochvy a vykonal na mě soulož, což mohlo trvat asi tak 10 minut. Já jsem se potom zvedla, šla jsem se vykoupat, kdy jsem stále brečela a snažila se mu říci, že s ním nechci spát. On však na to nereagoval. Já jsem se vykoukala a šla jsem raději ven za dětmi.

Poškozená se odmlčela a třásla se a opět začala vzlykat.

Když jsem přišla zpět do bytu, tak manžel mi řekl, že si uděláme dobře a na stolku jsem si všimla nějakého nažloutlého prášku (příloha obr. č.8, obr. č.9 a obr. č.10) a v ruce měl stočenou padesátikorunu, kdy začal přes tuto bankovku prášek nasávat do nosu. Já jsem měla hrozný strach co nyní přijde a tak jsem si vzala znovu prášky. Pak jsem řekla manželovi, že si zajdu pro cigarety a pak si jen vzpomínám, že jsem byla v taxíku a v nemocnici. Když jsem vyšla z ordinace, tak na chodbě byl manžel a začal na mě křičet a také mi dal několik facek. Jak se tady objevil a kdo mu co řekl to nevím. Násilím mě dal do auta a odvezl domů. Celou cestu mi nadával sprostě, že jsem kurva, že nic neumím, že jsem děvka, že jestli uteču tak mě zabije. Dále mi říkal, že i syn šel pozdě do školy a všechno je moje vina. Večer si lehl a usnul. Vzal všechny klíče a já jsem se bála i usnout.

Poškozená se najednou zvedla a začala chodit po místnosti, kdy stále opakovala, že má ze svého manžela velký strach a bojí se o své děti. Požádala o svolení zda může při výpovědi kouřit, což jí bylo povoleno.

Nakonec jsem se celá třásla, tak jsem si vzala opět antidepresiva a usnula jsem. Druhý den hned co vstal, tak na mě křičel a nadával. Říkal, že dokončí vše co začal včera a nedodělal, že se budu divit, že mi to dokáže. Pak mi nařídil, abych mu dala oběd, kdy se potácel a pak mi řekl, že si vzal nějakou sílu. Potom přišel starší syn Václav ze školy a manžel ho poslal pro Davida do školky a pak šli oba dva ven. Manžel měl nějaké prášky rozmíchané v plastové lahvi (příloha obr. č.11 a obr. č.12) a nutil mě abych se napila, že usnu a nebudu nic cítit. Když jsem nechtěl pít, tak vyndal ze šuplíku nůž (příloha obr. č.13) a přiložil mi ho na krk s tím, že jakmile budu křičet, tak mě podřeže a bude konec. Stále křičel, že má pro mě připravené prášky (příloha obr. č.14 a obr. č.15), které stejně spolykám. Já jsem potom utekla a stačila jsem si vzít telefon a pak zavolat na policii.“ Konec citace.

Líčení všech incidentů, kdy mělo být oběti ublíženo je zakotveno vždy v určitém periferním detailu, které tak zahrnují události bití, vyhrožování, ponižování do celého kontextu (např.situaci, kdy manžel loupe česnek v kuchyni a je napadena nožem). Jednotlivě popisované incidenty obsahují řadu detailů, které tak charakterizují průběh

manželského vztahu (např. když odešel manžel, tak jsem se ho nemohla zeptat kam jde, kdy se vrátí).

Líčení vlastního psychického stavu se vyskytuje již u jednotlivě popsaných incidentů (např. nadával mi před dětmi sprostě, že jsem k ničemu, nemohla jsem bez jeho souhlasu ani ven).

Líčení psychického stavu přisuzovaného manželovi se nevyskytuje ojediněle, ale i při líčení svých vlastních incidentů (např. on na mě hrozně žárlil, když na mě vytáhl nůž, snažila jsem se ho uklidnit, že ho mám ráda a on mne zbil).

Omlouvání manžela se vyskytuje dosti často i když líčí incidenty charakteru agresivity vůči své osobě, tak manžela na druhou stranu omlouvá a sděluje o něm příznivé informace (např. když on na mě hrozně žárlil, zpočátku toho litovala omlouval se mi, byl hrozný pedant na pořádek, když byl sám, tak umyl nádobí).

Incidenty, které jsou v tomto případě popisované oběti mají pravděpodobně povahu tzv. afektivní agrese (tzn. agrese vznikající v průběhu konfliktní interakce s obětí, které jsou doprovázeny silným zlobným afektem). Většina těchto útoků jsou popisována jako útok s předcházejícím „*nastartováním*“ (špatně jsem kolem něho prošla zavadila o židli a on mne řízl nožem).

Takovéhoto typu agrese se zpravidla dopouštějí lidé defektně se kontrolující, explozivní a nebo pod vlivem omamné látky (což je v jejich osobnosti snadno psychologickým nebo psychiatrickým vyšetřením prokazatelné).

Vzhledem k tomu, kdy agresor byl vyšetřován na svobodě a ve velmi krátkém časovém období zaútočil opět. Nepodařilo P ČR tuto věc došetřit a předat Okresnímu soudu.

4.2 Zlomový příběh Moniky B. ze dne 08. prosince 2005

Zlomový den v životě přišel opět 08. prosinec 2005, kdy došlo k dalšímu napadení jak verbálnímu, tak také k fyzickému vzhledem k tomu, že V. B. přesvědčoval M. B., aby svou výpověď ze dne 08. října 2005 změnila. Cituji z vyšetřovacího spisu ORSO-1213/OK-2005 protokol o výsledku svědka, poškozené M. B. ze dne 09. prosince 2005:

„...včera to bylo 08. prosince 2005 odpoledne mi začal manžel opět nadávat, že má jít znovu k soudu a pokud já nebudu vypovídat tak jako on a s tím, že jsem si všechno vymyslela, tak mě nechá polít kyselinou, když mi říkal, že na vazbě se seznámil a domluvil s nějakým Rusem, který to udělá. Jelikož jsem se bála tak jsem utekla ven do města. Večer však přišla ještě horší věc, když děti šli spát, tak drtil lžičkou prášky a to asi 50ks (příloha obr. č.16). Když je rozdrtil, tak je nalil do lahve a říkal mi, že to mám vypít (příloha obr. č.17). Já jsem nechtěla, tak mi řekl, že mu mám podat ruku. Já jsem se bála a tak jsem mu ji podala, on měl v ruce nůž (příloha obr. č.13) a začal mě řezat po pravé ruce a to asi 3x (příloha obr. č.18). Potom mě povalil na zem a začal mě řezat nožem po nohou (příloha obr. č.19), kdy bylo na něm vyloženě vidět, že mu to dělá dobře. Nejdříve jsem se bránila, ale on řekl, že to bude horší, ani jsem nechtěla křičet, abych nezbudila syny. Krev jsem si utírala do pyžama (příloha obr. č.20 a obr. č.21). Potom mi začal vyhrožovat, že až odejdou kluci do školy a školky, tak mi dá vypít tu tekutinu a bude mě řezat tak dlouho až usnu. Pak si vzal prášek na spaní a usnul. Když jsem viděla, že spí tvrdě, tak jsem utekla a zavolala opět policii.“ Konec citace.

M. B. vykazuje symptomy psychického traumatu. Nadměrné negativní prožívání v osobnosti jako následek stálého očekávání nebezpečí, kdy svou osobnost udržuje ve stavu, kdy má potřebu uniknout z ohrožující situace. Snadno se poleká, reaguje podrážděně i na minimální podněty. U oběti jsou také diagnostikovány generalizované úzkosti a určité specifické strachy (zda udělala vše dobře, strach z klíčů v zámku, strach z nepořádku, strach z bolesti, strach z ponižování apod.).

Vtíravé a neodbytné pocity opakovaného prožívání tzv. flash-backům (vyhrožování smrtí nožem). Tyto vzpomínky mohou být vyvolány i zdánlivě nevýznamným

podnětem (dětský film, pohádka). Tyto traumatické vzpomínky se liší od obvyklých vzpomínek u M. B. s nemožností verbálního převyprávění, nevázanosti na kontext a strnulostí obrazu v čase. Tyto symptomy postihují spontánní aktivitu a iniciativu. Mohou také ve svém důsledku vést k inhibici (zábraně) aktivity, impulzivity, emočního prožívání a ochromují tím i celkovou kvalitu života.

Tak jako v předchozích případech, tak i nyní přes vynaložené úsilí všech zainteresovaných stran se nepodařilo případ tohoto domácího násilí dovést úspěšně až k potrestání pachatele. Posledním spácháním násilí na M. B. byla donucena okolnostmi změnit opět svou výpověď při hlavním líčení u Okresního soudu s tím, že si vše vymyslela a její původní tvrzení se nezakládá na pravdě.

Rozsudek jménem republiky byl vyhlášen dne 14. července 2006 Okresním soudem, kdy byl V. B. podle § 226 písm.a) tr. řádu zproštěn obžaloby pro §§ 241 odst. 1 tr. zákona, § 235 odst. 1,2, písm.c)e) tr. zákona. Z důvodů uvedených v § 172 odst.2, písm. e) tr. řádu.

4.3 Shrnutí

Z těchto pravdivých a prožitých případů domácího násilí je více než patrné, že domácí násilí je velmi rozsáhlým problémem. Jde o problematiku, která trápí nejen jednu určitou sociální skupinu, ale celou naši společnost.

Citlivost člověka vůči traumatické zkušenosti je různá, neboť je ovlivněn některými obecnými faktory, tak také M. B. stále i když je mimo domov prožívá psychické trauma, které se projevuje nočními můrami, špatnými sny o smrti a smrti dětí. Třes celého těla, bolesti hlavy a žaludku. Zažívá sama pocit vlastní nedostatečnosti, hovoří také o ztrátě svých životních iluzí Pravdivé je, že vše co člověk prožívá je relativní i extrémní trauma každý člověk hodnotí různě, proto pro každého člověka je význam a dopad jiný.

I přes všechna opatření, která byla provedena jak ze strany oběti, tak ze strany Policie ČR, tak také příslušného Městského úřadu se M. B. vrátila do své rodiny. Ekonomická situace a také nátlak všech rodinných příslušníků ji nejen teoreticky, ale prakticky donutil k jejímu návratu po prvním vyvrcholení domácího násilí ze dne 01. března. 2005. M. B. podstoupila psychické trauma opět což vyvrcholilo novým napadením a trestním oznámením v druhém případě ze dne 08. října 2005 a po opětovných nátlacích se znovu nastěhovala do společného bytu se svým manželem. Naposledy byla týrána dne 08. prosince 2005 a na základě neustálých kontaktů rodinných příslušníků vyhrožování M. B. opět svou výpověď před Okresním soudem změnila, že si vše vymyslela. Při hlavním líčení u Okresního soudu byl manžel v druhém případě zcela zproštěn obžaloby.

Neustálé připomínání si traumatizujících událostí vrytých do paměti prostřednictvím určitých záblesků vzpomínek flash-backs donutili M. B., aby podstoupila velké riziko trestního stíhání své vlastní osoby. Stresující situace, které prožívala ona sama i její děti ji přesvědčili, že z jejího pohledu bude lepší, aby opustila rodinu a ponechala své děti ve výchově manželovi. Poté si domluvila práci v zahraničí odjela mimo území České republiky. Nyní je zaměstnána v jednom z nočních klubů jako zpěvačka. M. B. sama prohlásila, že pokud nebude mít dostatečné množství finančních prostředků, aby mohla řádně starat své děti, tak se do ČR nevrátí.

V neposlední řadě je důležité poukázat na to že i starší syn Václav se z těchto traumatů a pocitů, které zná z vlastní zkušenosti již venku při různých hrách či ve škole šikanuje své vrstevníky. Toto je projev obrany, kdy se chce sám bránit před jednotlivci, kteří jsou silnějšími. Nechce se dostat do pozice, ve které viděl trpět svou matku. Proto přistupuje k tomu, že pro něho bude lepší pokud se svým chováním a jednáním zařadí mezi silnější vrstevníky a raději se bude snažit činit nátlak na své kamarády než by měl prožívat to co viděl na vlastní oči a slyšel na vlastní uši. Příznaky psychického traumatu jsou viditelné už u tak malého „človíčka“. Již v jeho věku není schopen řešit zátěžové situace, jedná impulsivně, má třes těla, nepříjemné vzpomínky z prožitých traumatizujících situací se mu též vrací jako tzv. flash-backy.

Závěr

Problém domácího násilí není jen problémem naší společnosti. Jedná se o problém prakticky celosvětový. Pokud pohlédneme konkrétně na naši republiku, pak je vhodné a důležité konstatovat celkovou opožděnost naší společnosti ve srovnání s ostatními zeměmi. Pokud se chceme alespoň částečně přiřadit mezi vyspělé země, pak je nutné přijmout a učinit taková opatření, aby jsme dokázali jak tomuto problému čelit, tak také se s problémem domácího násilí vypořádat. Jde především i o problém a nedostatky legislativní. Pokud by se změnil pohled společnosti na tento problém je již o krok blíže k tomu, aby byl řešen po stránce legislativní, jak bylo zmíněno v jedné z předchozích kapitol. Jde hlavně o pojmenování problému a vymezení jeho pojmu v trestním zákoně. Bude nutné řešit také změny v trestním zákoně s přihlédnutím k nezbytným změnám na pomoc obětem domácího násilí (pronásledování, zákaz pohybu či pobytu v domě či bytě na dobu určitou, omezení možnosti styku či přiblížení se k oběti, na určitou dobu či trvalý zákaz styku s dětmi) apod.

Přihlédnout k možným tlakům na oběti domácího násilí ze strany všech zainteresovaných stran především pak ze strany podezřelého či obviněného. Nebylo by marné zaobírat se řešením této problematiky rozhlédnutím se u našich sousedních států jak je domácí násilí řešeno v jejich „zeměpisných šířkách“. Pokud by bylo vhodné se od těchto států v tomto směru poučit, pak by jsme se neměli bát či dokonce se stydět za svůj zájem o řešení domácího násilí, neboť jde o celosvětový problém a my máme přece zájem a snahu o jeho řešení. Poučit se ze všech typů domácího násilí a poskytnout jakoukoli možnou ochranu obětem již od jeho prvních náznaků. Ochranu lze provést při projednávání opakovaných přestupků (řešením recidivy) až po trestní stíhání za spáchané trestné činy. Změnami, které jsou důležité pro ochranu obětí tohoto typu trestné činnosti by mohlo dojít k jejímu výraznému snížení. Vypořádat se s tímto druhem násilí nemůže být tak složité, vzhledem k změnám, které zákonodárny sbor dokázal prosadit v tzv. „diváckém násilí“ při sportovních akcích.

Důležité je zmínit se o obětech domácího násilí mezi těmi nejmladšími občany naší společnosti. Jedná se prakticky o naše nástupce ve společenském životě, kterým by jsme

my „*dospěli*“ měli jít příkladem. Předávat jim do jejich života jen to nejlepší, aby mohli ve svém vývoji převzít jen to, co je bude řadit mezi platné členy naší společnosti. Tito dnes ještě nejmenší se musí mnohdy ve své primární sociální skupině, dívat na to jak dochází k domácímu násilí. Přesto, že jejich vývoj je na svém začátku, navazují první kontakty a komunikaci se světem, tak již spatřují to co by opravdu vidět neměli. Pokud však toto přímo nespátřují, pak musíme brát na zřeteli, že i tento malý tvor má jedno ze svých smyslových orgánů - sluch. Již poslech, jak je někdo z jejich blízkých osob nešťastný má vliv na jeho vlastní vývoj. Pak i jejich ochrana je jednou z těch ochran nejdůležitějších. Nechceme přece nečinně přihlížet na to jak z našich nejmenších občanů postupně vlivem stresujících a traumatizujících zážitků vyrůstá další potencionální pachatel domácího násilí.

Jedním z hlavních míst, kde by mělo fungovat předcházení domácímu násilí u našich nejmenších jsou školky, základní školy, pak střední školy a učiliště. Práce pedagoga je jedním ze základních pilířů při výchově a vzdělávání mladých občanů naší společnosti. Pedagog by si měl všimnout zda naši nejmenší nejsou sami oběťmi domácího násilí, měl by umět naslouchat a tím zjistit zda v jejich rodinách mezi nejbližšími nedochází k násilí. Tato všímavost není součástí každodenního života jen pedagogů, ale také zdravotnického personálu, policistů, příbuzných, sousedů, prakticky všech občanů naší vlasti. Musíme podotknout, že jsou známy i případy, kdy správný přístup občanů pomohl odhalit domácí násilí.

Především Policie by se tímto negativním jevem měla vypořádat. V rámci Policie není v dnešní době na žádném okresním ředitelství vyčleněn žádný pracovník kriminální služby, který by byl vyškolen jako specialista zabývající se domácím násilím. Většinou se trestným činům věnují pracovníci ze skupin na úseku mládeže či násilné trestné činnosti. Případy domácího násilí v P ČR by měly být zaneseny do databáze pod jednotným kódem pro snadnou identifikaci a další použití. Policie by měla šetřit všechny případy, včetně těch, které pravděpodobně nepovedou ke vznesení obvinění. Vždy je nutno mít na paměti, že domácí násilí není jediným izolovaným násilným aktem, ale opakovanou a dlouhodobou záležitostí s eskalující intenzitou.

S přihlédnutím k četnosti, intenzitě a latenci domácího násilí se jako žádoucí jeví zřízení specializovaných jednotek pro domácí násilí, které již úspěšně fungují v zahraničí. Tam mají policejní útvary na ochranu rodiny, které jsou personálně obsazeny speciálně vycvičenými policisty. Kde to je možné, jsou tyto jednotky umístěny mimo hlavní stanici, aby oběti mohly s policistou mluvit odděleně a v příjemném prostředí. Jednotka je tvořena alespoň jedním policistou znalým adekvátních postupů. V některých případech je vhodné svěřit výkon této funkce policistkám, jejichž přítomnost může přispět k odstranění nepříjemného pocitu studu u některých žen-obětí. Je však empiricky zjištěno, že důvěra obětí domácího násilí není spojována s pohlavím policisty či policistky, ale s profesionalitou a zejména lidským přístupem k oběti a jejímu problému.

Ve své práci jsem se pokusil stručně shrnout problematiku domácího násilí. Upozornit na skutečnost, že uvedenou problematiku je nutné zkoumat globálně. Do práce v boji proti domácímu násilí je nezbytně nutné zapojit všechny občany naší společnosti. Všichni si přejeme, aby naši potomci byli jednou hrdí na nás, na to co jsme během našeho života dokázali a mohli jim předat. Stejně tak, jako my jsme hrdí na mnohé předky s jejich odkazem pro nás. Můžeme si proto položit otázku: „Jsou vždy a všichni na svém místě? Pracujeme tak, aby na nás byli naši synové a dcery hrdí?“

Resumé

Téma bakalářské práce jsem si vybral, neboť domácí násilí je velmi široký problém a podle mne se jedná o „*pole velmi neorané*“. Problém, který není v naší společnosti správným způsobem ošetřen a řešen. Toto delikventní chování, které zužuje spousty občanů naší společnosti je nezbytné řešit, neboť se nejedná jen o problém naší společnosti, ale lze konstatovat, že jde o problém celosvětový.

V první kapitole jsem se snažil poukázat na problém ve stránce legislativního procesu, nahlédl jsem do specifických trestných činů týkajících se této problematiky. Vyjmenoval jsem některé pojmy, které by bylo vhodné zahrnout do trestního zákona, trestního řádu či přestupkového zákona. Dále pak určitou možnost nápravy vzhledem k úpravě trestního zákona v roce 2006 ve vztahu k podobné problematice diváckého násilí. Možné převzetí některých skutkových podstat trestných činů od jiných demokratických států.

V druhé kapitole jsem označil některé z mnohých obecných aspektů jevu domácího násilí spolu s jeho výskytem, typy, fázemi a formami. Vyjmenování základních znaků poškození oběti a v neposlední řadě cykličnosti a jeho vysvětlení. Ztráty, které mají oběti jsou opravdu děsivé, depresivní až sebedestruktivní, kdy mnohdy vedou až k sebevraždám. Z těchto a mnoha dalších důvodů je nutné, aby se společnost nad tímto jevem pozastavila a snažila se pomoci těmto obětem. Vždyť oběťmi jsou občané naší vlasti a mnozí z nich mají být naši nástupci a pokračovatelé životem je nutno jim ukázat cestu zdravého rozumu a zdravého a plodného života.

Ve třetí kapitole jsem se zajímal o vlastní stres a psychické trauma, jeho vznikem, důsledky psychického traumatu a dlouhotrvající viktimizací. Každý člověk, který je tváří v tvář hrůze, kterou musí prožívat a nemá odhodlání, sílu ani možnosti se těmto krutostem bránit, tak ztrácí smysl svého života. Je velmi psychicky zranitelný, mívá těžké deprese, každý z nás tyto situace prožívá jiným způsobem, neboť jsme každý jiný a jedinečný. Není žádný problém, aby se člověk dostal do stresové situace vzhledem k našemu životnímu stylu a konzumnímu způsobu života. Je však velký problém se s takovými situacemi vyrovnat a sám bez pomoci.

Konečně ve čtvrté kapitole jsem ukázal domácí násilí ve své živé podobě na skutečných příbězích, které prožila žena během 7 měsíců jediného roku 2005. V této kapitole je popsáno vše a mnohdy i více přímo ze života to co je psáno ve všech předchozích kapitolách. Spolu s přímým vznikem, fázemi, formami, stresem, psychickým traumatem a jeho důsledky přímo na osobu, která tyto hrůzy prožila. Popisují zde i její posttraumatické stavy, deprese až vše vyvrcholilo pokusem o sebevraždu a později i trestním stíháním. I přes všechnu veškerou snahu a pomoc zainteresovaných stran nedošlo k řádnému vyšetření a odsouzení agresora tak velmi stručně popsaného hrůzného jednání. Zde jsou naprosto viditelné všechny nedostatky, které je nutné odstranit.

Anotace

Ve své bakalářské práci jsem stručně nastínil problematiku domácího násilí v naší společnosti, kdy lze konstatovat, že se jedná o problematiku celosvětovou. Toto delikventní jednání není v ČR postaveno na stejnou úroveň jako ostatní druhy kriminální činnosti. Naš právní systém by zasloužil v této oblasti mnoho důležitých změn.

Ve své práci jsem se snažil ukázat domácí násilí v jeho skutečné podobě, jeho fáze a formy, viktimizaci, psychické trauma a jeho dopad na oběť. Popisuji skutečnou rodinu, která delikventním chováním prošla od počátku až do úplného konce v podobě spáchání trestných činů. Na těchto případech jsem chtěl zdůraznit nedostatky ve společnosti a právním systému, který pak má za následek nevyřešení jednotlivých deliktů a nepotrestání pachatelů trestných činů.

Závěrem jsem navrhl možné změny v naší společnosti.

Klíčová slova: Domácí násilí, násilí na ženě, útok, oběť, agresor, rodina, psychické trauma, stres, trestný čin, poškozený, podezřelý, viktimizace.

Annotation

In my bachelor's work I'd like to demonstrate domestic force in our society, we can say, that there no discuss only of problem in our country, but in whole world. This deliquent's action isn't give of position on same standart in Czech republic as the other sort's criminality's activities. Our legal system need a lot of important modifications in this area.

In my work I had an effort demonstrate domestic force in reality, phase and forms of domestic force, action reduction potential victim in real victim, psychic traum and his impact on victim. I'm describing rael family, which going of deliquent's behaviour from beginning to whole ending in form crime. In these casies I want stress absenas in society and legal system, which after have result in a no solve single tort and no punishment offender crime.

On the close I'm proposed possible changes in our society.

Keywords: *Domestic force, force by women, victim, aggressor, family, psychic traum, stress, crime, legal damaged person, suspicious, action of reduction potential victim in real victim.*

Seznam použité literatury

Zákony a vyhlášky:

1. Ústava ČR č.1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod č.2/1993 Sb.
2. Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a doplňků
3. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplňků

Knihy:

1. BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha: Grada, 1998, 113 s.
2. VIZINOVÁ, D., PREISS, M. *Psychické trauma a jeho terapie*, 1. vyd. Praha: Portál, 1999, 158 s.
3. KNOBLOCH F., KNOBLOCHOVÁ J. *Soudní psychiatrie pro právníky a lékaře*, 2. vyd. Praha: Orbis, 1965, 410 s.
4. KROMBHOLZ J. *Krimi nebo psycho?* Praha: Vicki, 2001, 190 s.
5. PAVLOVSKÝ P., a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001, 180 s.
6. RABOCH J., ZVOLSKÝ P., et al. *Psychiatrie*. 1. vyd. Praha: galén, 2001, 622 s.
7. ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 156 s.
8. VACEK J. *O nemocech duše*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1996, 415 s.

Časopisecká literatura:

Internetové stránky:

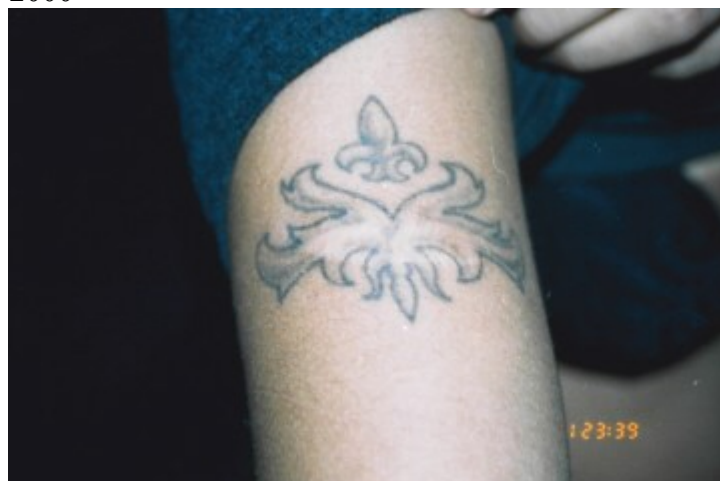
1. www.mvcr.cz
2. www.mpsc.cz

Přílohy

Obrázek č.1 Nože použité při napadení Moniky B. ze dne 01. března 2005

Obrázek č.2 Jizva a tetování po napadení M. B. z roku 2000

Obrázek č.3 Zbraň použitá při vyhrožování M. B. ze dne 01. března 2005

Obrázek č.4 Náboje do zbraně při napadení M. B. ze dne 01. března 2005

Obrázek č.5 Roztrhané pyžamo při napadení M. B. ze dne 01. března 2005

Obrázek č.6 Detailní snímek roztrhaného pyžama při napadení M. B.

Obrázek č.7 Detailní snímek uřezaných vlasů M. B. při napadení ze dne 01. března 2005

Obrázek č.8 Snímek zásuvky v mrazničce bílého prášku (droga pervitin) v igelitovém sáčku

Obrázek č.9 Snímek bílého prášku v igelitovém sáčku (droga pervitin)

Obrázek č.10 Detailní snímek zajištěného bílého prášku (droga pervitin)

Obrázek č.11 Plastová láhev nalezená v odpadkovém koši se zbytkovým obsahem neznámé tekutiny ze dne 08. října 2005

Obrázek č.12 Detailní snímek na plastovou láhev se zbytkem neznámé tekutiny ze dne 08. října 2005

Obrázek č.13 Nůž, který agresor použil při vyhrožování ze dne 08. října 2005

Obrázek č.14 Nalezené a zajištěné léky ke zkoumání

Obrázek č.15 Nalezené a zajištěné léky ke zkoumání

Obrázek č.16 Léky, které agresor rozdrtil a nutil vypít M. B. ze dne 08. prosince 2005

Obrázek č.17 Zajištěná plastová láhev s tekutinou ze dne 08. prosince 2005

Obrázek č.18 Detailní snímek zranění pravé ruky M. B. při napadení ze dne 08. prosince 2005

Obrázek č.19 Detailní snímek zranění pravé nohy M. B. při napadení ze dne 08. prosince 2005

Obrázek č.20 Snímek zajištěného pyžama M. B. ze dne 08. prosince 2005

Obrázek č.21 Detailní snímek zakrváceného pyžama M. B. ze dne 08. prosince 2005

